

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	20230 - Prehistòria de les Illes Balears / 1
Titulació	Grau d'Història - Tercer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Margalida Antonia Coll Sabater ma.coll@uib.es	Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria					
Jaime Manuel García Rosselló jaume.garcia@uib.es	09:30	10:30	Dimarts	19/02/2019	31/05/2019	bf04
Bartomeu Ramon Llull Estarellas bartomeu.llull@uib.es	16:00	17:00	Dilluns	10/09/2018	07/01/2019	BF-10

Contextualització

L'objectiu de l'assignatura és el d'assolir un coneixement ampli i profund de la Prehistòria Balear, des del seu poblament inicial fins al final del període postalaiòtic. Es pretén que l'alumnat conegui les evidències materials que ens han quedat de les societats que visqueren a les Balears durant la Prehistòria, així com les diferents corrents teòriques i interpretacions que s'han desenvolupat al seu voltant. Es tracta de proporcionar els coneixements i les eines per tal que els alumnes puguin ser capaços de desenvolupar les seves propies argumentacions, de manera crítica i fonamentades amb una sòlida base empírica i objectiva. En aquest sentit, més que focalitzar l'exposició en aspectes tipològics o excessivament descriptius, centrarem el discurs en les pràctiques socio-econòmiques i polítiques de les comunitats de l'àmbit que ens ocupa, tot mirant de fomentar la capacitat d'anàlisi i la discussió científica.

Es pressuposen certs coneixements previs per part de l'alumnat, especialment dels principals processos històrics en els quals s'emmarca la dimensió temporal i espacial d'aquesta assignatura. Per tal de garantir l'òptima comprensió i aprofitament, la contextualització contínua de la trajectòria de la Prehistòria Balear en l'espai i en el temps serà fonamental al llarg del desenvolupament de la matèria.

És una assignatura optativa semestral dins el Grau d'Història. Els pilars fonamentals d'aquesta assignatura són la docència i el treball pràctic per part de l'alumnat. La docència s'articularà al voltant de sessions presencials a l'aula on es desenvoluparà el temari establert, contemplant en tot moment la participació activa de l'alumnat, que serà potenciada i cercada per tal de dotar les classes de major dinamisme i garantir la consolidació dels coneixements exposats. Per tal de garantir l'assoliment dels continguts treballats es realitzaran proves al llarg del curs, seguint la modalitat d'avaluació continuada que es realitzarà a l'aula, en format comentari de text, preguntes a desenvolupar o altres activitats.

Aquestes sessions a l'aula es combinaran amb sortides arqueològiques, així com amb sessions temàtiques específiques i seminaris al llarg del curs que completaran, amb el treball pràctic, la formació teòrica assolida per l'alumnat.

Guia docent

D'altra banda, es contempla la realització d'un treball individual per part de l'alumnat amb l'objectiu de garantir l'assoliment de les competències bàsiques no sols en coneixements sinó en eines i recursos de recerca al voltant de la matèria tractada.

Requisits

Els requisits recomanables per a l'òptim aprofitament de l'assignatura consisteixen bàsicament en:

- Bona predisposició de l'alumnat i ganes d'aprendre nous coneixements, no de manera estàtica i passiva, sinó dinàmica i participativa.
- Disposició al treball, a l'anàlisi de fonts documentals i a la discussió argumentada i fonamentada de problemàtiques arqueològiques.

Competències

Específiques

- * 1.- CE3 Dominar les tècniques bàsiques per a la realització de treballs d'iniciació a la investigació adequats al nivell de grau de cada període històric. .
- * 2.- CE5 Analitzar la situació de les societats humanes en els diversos períodes històrics, les seves relacions amb els àmbits geogràfics distints al propi, amb el medi ambient i els recursos materials al seu abast. .
- * 3.- CE6 Utilitzar el criteri multi-causal per entendre, analitzar i explicar els fenòmens històrics i els comportaments de les societats. .
- * 4.- CE11 Comprendre les relacions establertes entre les societats que des d'àmbits geogràfics i culturals diferents, han compartit un mateix espai temporal. .

Genèriques

- * 1.- CG2 Comprendre, emprar i ser capaç d'explicar el llenguatge propi de la història així com l'específic de cada un dels períodes en que es divideix, sobre tot dels de la prehistòria. .
- * 2.- CG5 Ser capaç d'accedir de forma autònoma a noves aportacions de la disciplina històrica (noves corrents historiogràfiques, noves metodologies i bibliografia actualitzada), valorant-les com el fruit d'un enriquidor debat científic i de la necessitat de considerar el procés de formació i aprenentatge com a propi de tota la vida. .

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

L'assignatura s'articula al voltant de quatre grans blocs temàtics que s'aniran desenvolupant al llarg del semestre.

Continguts temàtics

Guia docent

1. Història de les investigacions
2. De la primera ocupació de les Illes Balears fins a l'edat del bronze
3. L'edat del bronze a les Illes Balears
4. L'edat del ferro a les Illes Balears

Metodologia docent

La metodologia de treball combinarà les sessions presencials amb la tasca pràctica que l'alumnat haurà de desenvolupar. Pel fet que l'objectiu és que l'alumnat assoleixi una formació teòric-pràctica de la matèria, es valoraran tots els aspectes d'aquesta.

Activitats de treball presencial (2,12 crèdits, 53 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques		Grup gran (G)	Les sessions presencials a l'aula tenen l'objectiu d'exposar el temari a desenvolupar en l'assignatura, de manera articulada i seguint un eix cronològic. Es combina l'exposició de continguts per part del professor amb la participació activa de l'alumnat, mitjançant el comentari de textos, el plantejament de problemàtiques i altres eines.	30
Seminaris i tallers	Seminaris	Grup mitjà 2 (X)	Es contempla la realització de seminaris per part de tot el grup al voltant de qüestions específiques, per a consolidar i ampliar els continguts desenvolupats durant l'assignatura.	4
Classes pràctiques	Sortides de camp	Grup gran (G)	Al llarg del curs es realitzaran sortides a diferents jaciments arqueològics de Mallorca per consolidar i ampliar els continguts treballats en l'assignatura.	15
Tutories ECTS	Seguiment dels treballs	Grup petit (P)	Es farà el seguiment del treball individual dels alumnes mitjançant tutories individualitzades per aclarir dubtes i comprovar l'adequat progrés.	4

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula Digital.

Activitats de treball no presencial (3,88 crèdits, 97 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi i preparació	Lectura i estudi individual per part de l'alumnat per l'òptim seguiment i aprofitament de l'assignatura.	48

Guia docent

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Treball individual	Els alumnes han de fer un treball que desenvolupi els continguts exposats als seminaris.	49

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

El gruix de l'avaluació inclou les proves d'avaluació continuada i el treball individual (tant l'exposició del mateix a l'aula com la presentació de l'informe imprès), que es combinen amb la realització de les sortides de camp i els seminaris.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'alguns dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Classes teòriques

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	Les sessions presencials a l'aula tenen l'objectiu d'exposar el temari a desenvolupar en l'assignatura, de manera articulada i seguint un eix cronològic. Es combina l'exposició de continguts per part del professor amb la participació activa de l'alumnat, mitjançant el comentari de textos, el plantejament de problemàtiques i altres eines.
Criteris d'avaluació	Assistència i participació en les sessions teòriques i seminaris

Percentatge de la qualificació final: 5%

Seminaris

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (no recuperable)
Descripció	Es contempla la realització de seminaris per part de tot el grup al voltant de qüestions específiques, per a consolidar i ampliar els continguts desenvolupats durant l'assignatura.
Criteris d'avaluació	Participació i capacitat d'anàlisi i discussió de problemàtiques científiques.

Percentatge de la qualificació final: 15%

Guia docent

Sortides de camp

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (recuperable)
Descripció	Al llarg del curs es realitzaran sortides a diferents jaciments arqueològics de Mallorca per consolidar i ampliar els continguts treballats en l'assignatura.
Criteris d'avaluació	Correcta realització dels informes de camp.

Percentatge de la qualificació final: 15%

Seguiment dels treballs

Modalitat	Tutories ECTS
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Es farà el seguiment del treball individual dels alumnes mitjançant tutories individualitzades per aclarir dubtes i comprovar l'adequat progrés.
Criteris d'avaluació	Assistència i participació en les tutories i correcte desenvolupament del treball.

Percentatge de la qualificació final: 5%

Estudi i preparació

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Lectura i estudi individual per part de l'alumnat per l'òptim seguiment i aprofitament de l'assignatura.
Criteris d'avaluació	Elaboració d'un treball bibliogràfic

Percentatge de la qualificació final: 40%

Treball individual

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Els alumnes han de fer un treball que desenvolupi els continguts exposats als seminaris.
Criteris d'avaluació	Correcte maneig de fonts documentals i bibliogràfiques i tècniques d'anàlisi dels continguts. Capacitat argumentativa crítica i fonamentada.

Percentatge de la qualificació final: 20%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Al llarg del curs s'aniran proposant diferents lectures per ampliar i consolidar els continguts exposats; si bé s'aniran detallant, tot seguit presentem un recull bibliogràfic general i global de la prehistòria balear com a eina de treball bàsica per la formació de l'alumnat.

Bibliografia bàsica

Calvo, M.; Guerrero, V. M 2002. *Los inicios de la metalúrgia en Baleares. El Calcolítico (c. 2500 – 1700 cal. BC)*. El Tall, Palma.

Guia docent

- Calvo, M.; Guerrero, V. M. 2011: "De los primeros indicios de ocupación humana en las Baleares hasta la Edad del Bronce". M. Calvo y A. Agualeles (eds.): *Calvià. Patrimoni Cultural*. Ajuntament de Calvià, Palma, I: 63-88.
- Calvo, M.; Guerrero, V. M. 2011: "La Cultura Talayòtica". M. Calvo y A. Agualeles (eds.): *Calvià. Patrimoni Cultural*. Ajuntament de Calvià, Palma, I: 89-112.
- Calvo, M.; Guerrero, V. M. 2011: "La Cultura Postalayòtica (650/550 – 123 AC)". M. Calvo y A. Agualeles (eds.): *Calvià. Patrimoni Cultural*. Ajuntament de Calvià, Palma, I: 113-146.
- Calvo, M.; Javaloyas, D.; Alberó, D.; García Rosselló, J.; Guerrero, V. 2011. "The ways people move: mobility & seascapes in the Balearic Islands during the Late Bronze Age (c. 1400-850/800 BC)". *World Archaeology* 43 (3): 345-363.
- Guerrero, V. M.; Calvo, M.; Gornés, S. 2006. "El poblamiento prehistórico de las Islas Baleares. Desde los orígenes al fin de la Edad del Bronce". *Historia de las Baleares* Vol. II. El Mundo - El Día de Baleares. Palma.
- Guerrero, V. M.; Calvo, M.; Gornés, S. 2006: "Mallorca y Menorca en la Edad del Hierro. La cultura Talayòtica y Postalayòtica". *Historia de las Baleares* Vol. II. El Mundo - El Día de Baleares. Palma.
- Guerrero, V. M.; Calvo, M.; García, J.; Gornés, S. 2007. *Prehistoria de las Islas Baleares. Registro Arqueológico y Evolución Social Antes de la Edad del Hierro. Prehistory of the Balearic Islands. Archaeological Record and Social Evolution before the Iron Age*. BAR Internacional Series 1690, Archaeopress. Oxford.
- Lull, V.; Micó, R.; Rihuete, C.; Risch, R. 1999: *Ideología y sociedad en la prehistoria de Menorca. La Cova des Càrritx y la Cova des Mussol*. Consell Insular de Menorca. Ajuntament de Ciutadella, Fundació Rubió Tudurí Andròmaco. Barcelona.

Bibliografia complementària

- Calvo, M.; García Rosselló, J.; Alberó, D.; Javaloyas, D. 2014. "Prácticas híbridas y espacios intermedios: los contextos cerámicos de la bahía de Santa Ponça (Calvià, Mallorca) (s. II a.C.)". En *Miscelánea de Estudios en Homenaje a Jordi H. Fernández*, Trabajos del Museo Arqueológico del Puig dels Molins. Govern de les Illes Balears: 113-132.
- Calvo, M.; Javaloyas, D.; Alberó, D.; García Rosselló, J.; Guerrero, V. M. 2011. "The ways people move: mobility and seascapes in the Balearic Islands during the late Bronze Age (c. 1400–850/800 BC)". *World Archaeology* 43 (3): 345-363.
- Guerrero, V. M. 1997. *Cazadores y pastores en la Mallorca prehistórica*, El Tall, Palma.
- Guerrero, V. M.; Calvo, M.; Salvà, B. 2002. "La cultura talayòtica. Una sociedad de la edad del hierro en la periferia de la colonización fenicia". *Complutum* 13: 221-258.
- Hunt, M. A.; Lull, B.; Perelló, L.; Salvà, B. 2014. "Aprovechamiento de recursos cupríferos en la Edad del Bronce de Menorca: La mina de Sa Mitja Lluna (Illa d'en Colom)". *Cuadernos de Prehistoria y Arqueología de la Universidad de Granada* 24: 85-109.
- Javaloyas, D.; García Rosselló, J.; Alberó, D.; Calvo, M. 2015. "Swords without warriors: a new reading of bronze artefacts in the Balearic Late Bronze age (c. 1450/850 BC)". En P. Suchowska-Ducke; S. S. Reite; H. Vandkilde (eds): *Forging Identities. The Mobility of Culture in Bronze Age Europe*. Volume 2. BAR International Series S2772, Archaeopress: Oxford: 64-71.
- Lull, V.; Micó, R.; Palomar, B.; Rihuete, C.; Risch, R. 2008. *Cerámica talayòtica. La producció alfarera mallorquina entre ca. 900 y 550 antes de nuestra era*. Grup de Recerca en Arqueoecologia Social Mediterrània, Departament de Prehistòria – Universitat Autònoma de Barcelona, Col·lecció d'Arqueoecologia Social Mediterrània 1, Barcelona.
- Micó, R. 2005. *Cronología absoluta y periodización de las Islas Baleares*. British Archeological Reports, International Series, 1373, Oxford.
- Plantalamor, Ll. 1991. *La arquitectura prehistòrica i protohistòrica de Menorca i el seu marc cultural*. Treballs del Museu de Menorca, 12, Maó.
- Rosselló Bordoy, G. 1973. *La cultura talayòtica en Mallorca. Bases para el estudio de sus fases iniciales*. Ediciones Cort. Palma.

Guia docent

Salvà, B.; Calvo, M.; Guerrero, V. M. 2002. "La Edad del Bronce balear (c. 1700-1000/900 BC): desarrollo de la complejidad social". *Complutum* 13: 193-219.

Waldren, W. 1986. *The Balearic Pentapartite Division of Prehistory. Radiocarbon and other age determination inventories*. British Archeological Reports, International Series, 282, Oxford.

Altres recursos

Al llarg del curs s'inclouran altres materials per facilitar l'estudi de l'alumnat dins Aula Digital.

